

Angol aforizma

Hynes kudarca

A „H” két szára között

Gyakran járták be a magyar lapokat az amerikai rugby-mérkőzésekről készült fotók. Iszonyú tumultusokat ábrázolnak ezek a képek: hatan-nyolcan vetik magukat egymásra, tépik, marcangolják, akit csak érnek; úgy tűnik, hogy a tojás alakú labda csupán ürügy a számukra; mintha senki sem törődne vele, csak az lenne a fontos, hogy sikerüljön leteperni az ellenfelet.

Sztárgázsi

Robusztus termetű, széles vállú, könyörtelenül kemény, szélvészgyors legények játsszák ezeket a meccseket. Fejvédőt viselnek, hogy zuhanásnál kisebb legyen a fejsérülés veszélye. A sisak a fülüket is takarja, nehogy letéperhesse az ellenfél. Olyasféle védőöltözet van rajtuk, mint a jégkorongozókon, de ez a felszerelés is inkább csak a zúzódasoktól, ütésektől véd; a töréstől, ficamtól kevésbé.

Vad, viharos, szenvedélyes sport az amerikai rugby, amely valamennyi sportágból hódít magának játékosokat. A sztárgázsi egyaránt vonzza a világ legjobb sprintereit, akik páratlan gyorsaságukat kamatoztathatják, a dobóatlétákat, akiket erejük, termetük miatt tudnak használni, a birkózókat, ökölvívókat, akiket a közelharcban való jártasságuk valósággal predestinál a rugbyre. De egy-egy képesség önmagában kevés ehhez a sporthoz és emiatt nem egyszer balul ütnek ki még a világhírű sportolók kísérletei is. Így legutóbb Hynes, a világ leggyorsabb sprintere vallott kudarcot: egy másodosztályú proficsapatban sem állta meg a helyét, pedig termete, ereje vetélkedett a legjobbakkal, gyorsaságban pedig természetesen mindenkit felülmúlt és ez a rugbyben még sokkal-sokkal fontosabb, mint a labdarúgásban. De labda-érzéke, egyéb adottságai nem voltak elegendők ahhoz, hogy a sztárok közé kerüljön.

Bizonyára az amerikai futballnak ez a félelmetes, tömegverekedésszerű jellege alakította ki a magyarországi ellenszenvet a rugby iránt. A filmhíradóban, a fényképeken rendszerint csak az amerikai „húsdaráló” láthatunk és még a sportban tájékozott emberek is alig-alig tudnak valamit az igazi rugbyról, amelyet az egész világon űznek — Amerikát kivéve.

Az angol aforizma szerint „A rugby brutális játék, amit gentleman-módra űznek — a futball gentleman-sport, amit brutálisan játszanak”.

A futballra vonatkozólag nem sokat téved az aforizma. De akik már láttak rugby-meccset bárhol

SKÓCIA-ANGLIA 15:6

Ekkor következik a „csomó”

Európában, azok is tanúsíthatják igazát.

Már maga a szabály is a „gentleman-like”-ből indul ki: ha összecsapás közben kisebb szabálytalanság történik a mezőnyben, nincs szabadrúgás, mert a szabályalkotók feltételezték, hogy az ilyesfajta szabálytalanság csak véletlen lehet. Az esetet azért le kell fűjni, de a labdát úgy hozzák játékba, hogy mindkét csapat megszerezhesse.

Passz csak hátra

Ekkor következik a „csomó”, a rugby egyik legjellegzetesebb (sokszor legmulatságosabb) jelene. Egy-egy csapat 3–3 játékosát átkarolja egymás vállát, majd a két sor tagjai, szemben állva, derékszögben lehajolnak, az ellenfelek egymásnak szorítják vállukat, fejüket. Az előredőlt törzsek alatt, illetve a szemben álló játékosok lába között alagút képződik; ebbe a folyosóba, pontosan középre gurítja be a bírót a tojás alakú labdát, amelyet csak hátrafelé — a saját térfél felé — és csak lábbal szabad kikotorolni. Mivel a labda a begurítás pillanatában a lábak előtt van, az a sor kerül előnybe, amely vállal-fejjel hátrább tudja tolni a szemben álló játékosokat, hogy a labda a lábak alá kerüljön és hátrafelé kotorható legyen. Az ellenfél játékosainak továbbtolásához segítséget is igénybe lehet venni: a két hármassor mögé oda áll a csapat más 6–8 játékos és teljes erőfeszítéssel nyomja előre a csomó közepén levőket. Végül valamelyik fél gyengébbnek bizonyul, a csomó megindul, a labda pedig

lassan kigurul hátrafelé, ahol az erre a célra specializált, különlegesen gyors játékos felragadja és eliramodik vele az ellenfél kapuja felé.

Az ilyen lerohanás rendkívül izgalmas. A játékosnak az a célja, hogy a labdát túlvigye az alapvonalon és ott a földre helyezze, vagy pedig átrúgja a H-alakú kapu felső szára között. A rugbyben ez számít „gól”-nak. (A H két szára körülbelül olyan messzire van egymástól, mint a labdarúgásban a két kapufa. A rugbyt egyébként futballpályán játsszák.)

Az ellenfél minden megengedett

durvaságtól. Természetesen előfordulnak az európai rugby-meccsen is durva belemenések — nemzetközi mérkőzéseken kevésbé, inkább az országok bajnokságain —, de akármilyen szokatlanul is hangzik, ilyenkor az edző lehívja a bűnöst és ismétlődés esetén a játékosársak valósággal kiközösítik az illetőt, aki szégyent hoz a csapatra.

Amerikában a szabályok is elősegítik, hogy a meccsen működhessék az a bizonyos „húsdaráló”. Európában viszont szigorúan megszüntették, milyen eszközökkel támadható és hogyan védekezhet a játékos. Súlyos durvaságnak számít például Európában, ha valakit kéz kézzel fellöknek, vagy elgáncsolnak. Csak a labdát birtokában tartó játékos támadható meg. Amerikában ezzel szemben mindenféle támadási módot megengednek — de nemcsak a labdát vivő játékoskal, hanem bárkivel szemben. A csapat bármelyik tagját, a pálya bármelyik részén földre teperhetik, és annyian ronthatnak rá, ahányan csak akarnak. Olyan a pálya, akár egy csatátér, szerte hevernek a földön a játékosok.

Féldőben a 15–15 játékos a pálya szélén vagy a gyepen pihen, akár esik, akár hóvihar dúl. Az orvos kötözgeti a sebeket, kenegeti a sérült végtagokat, az edző pedig magyaráz játékosainak. Meccs közben ritkán kérnek orvosi segítséget a játékosok.

Maga a játék rendkívül gyors, érdekes, látványos. A tojás alakú labda kiszámíthatatlanul pattog a földön, úgy ugrol, mint valami különös kis állatka. Ha utánanyúl az ember, biztos, hogy másfelé ugrik, mint azt bárki is várta. A levegőben furcsán, groteszkül pörög, mégis eljut oda, ahová a játékos akarja. Bámulatos, milyen pontosan rúgják célba, mennyire megszeliidítik.

Egy-egy szabadrúgás az ellenfél térfelén már gólvészelyt jelent. A pályán a játékos kis gödröt ás és hegyével felfelé beállítja a labdát. Minden csapatnak vannak szabadrúgás-specialistái, akik még a felezővonal közepétől is képesek arra, hogy a labdát átrúgják a H-alakú kapu két felső szára között. Akcióból is lehet ugyanúgy gólt szerezni; a játékos futás közben maga elé ejti a labdát és dropp-lövessel, vagy pedig kapus-kirúgással küldi kapura. Egy-egy ilyen gól 3 pontot ér és ugyancsak 3 pontot szerez az a játékos, aki a labdát az ellenfél alapvonal mögött le tudja helyezni a földre. Ez utóbbi azonban értékesebb, mert ezt követően a csapatnak még joga van egy kétpontos góllal kecsgetető szabadrúgáshoz is. Az ellenfél hármass védelmi lánccának áttörése, az alapvonal elérése tehát összesen 5 pontot jelenthet, ha a szabadrúgást is sikerül értékesíteni.

Ezek a 3 és 5 pontos gólok okozzák a különleges gólarányokat. Volt egy francia–román mérkőzés, amelyet a franciák 59:3-ra nyertek, legutóbb — fél éve — viszont Románia győzött 15:4 arányban az európai élvonalhoz tartozó franciák ellen.

Magyarországon a rugbyt nem űzik, csupán néhány halvány kísérlet történt a bevezetésére. Pedig érdemes lenne kísérletezni vele: játsszák már Jugoszláviában, Romániában, a Szovjetunióban, Csehszlovákiában. Kemény, modern sport. Akadnának vállalkozó szellemű fiatalok, akik kipróbálnák.

ZSOLT RÓBERT

eszközzel igyekszik feltartóztatni a kapuja felé törő játékost. Megpróbál belecimpaszkodni, lerántani a földre a fejénél, a nyakánál fogva, vagy ha már túljutott rajta a támadó, utánavetődve igyekszik elkapni a lábát. Akár az egész csapat rávetheti magát a rohanó játékosra, aki ha érzi, hogy pillanatokon belül lerántják — átadja a labdát valamelyik társának. A rugby-ben csupán hátrafelé szabad passzolni, előre csak rúgni lehet a labdát. Tehát az előretörő játékost meglehetősen szorosan kell követniök a társaknak, mert ívelt, hosszú átadásokkal ebben a sportban nem lehet operálni.

Hihetetlen lendülettel rontanak egymásnak a játékosok, úgy rántja le egyik a másikat, hogy azt hinné az ember, többé fel sem kel az illető, vagy a jégkorongból ismert bodicsekkal úgy lökik ki a partvonal mellett rohanó játékost, hogy az hármat bukfeneczik a salakon. A szenvedélyek azonban nem szabadulnak el. Nincs törlesztés, nincs egyetlen haragos mozdulat a súlyos esések és összecsapások után, nincs fenyegetőzés, reklamálás. Az ellenfelek felsegítik egymást a földről, egy kivételesen jól sikerült lerántás után még gratulálnak is a partnernek, a legsúlyosabb összecsapásokat követően pedig nem marad el a kézfogás.

Öt pont

Olyan ez, mint a mesében. Látva a mai labdarúgó-mérkőzéseket (Milan—Estudiantes!), szinte hihetetlennek tűnik, hogy a létező legkeményebb labdasport, amelyben a szabályok jóformán a pankrációt is megengedik, teljesen mentes a